

بررسی عوامل موثر در ایجاد انگیزه جهت اشتغال جوانان روستایی در فعالیت های کشاورزی استان اصفهان

محمدرضا حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی، سیدعلی حسینی

چکیده

هدف کلی این تحقیق بررسی عوامل موثر در ایجاد انگیزه جهت اشتغال جوانان روستایی در فعالیت های کشاورزی می باشد. جوانان روستایی تولیدکنندگان آینده مواد غذایی در مناطق روستایی و پتانسیل های بالقوه ارزشمندی جهت مشارکت در برنامه های ترویج و توسعه روستایی می باشند. این تحقیق از نوع توصیفی - همبستگی می باشد. جامعه آماری تحقیق شامل جوانان روستایی پسر (۲۴-۱۵) ساله در استان اصفهان می باشد ($N=20609$) که با استفاده از روش تصادفی طبقه ای چند مرحله ای نمونه گیری شده است ($n=377$)؛ روایی محتوی پرسشنامه با کسب نظرات متخصصان رشته ترویج و آموزش کشاورزی تعیین شد و آزمون مقدماتی برای به دست آوردن ضریب اعتبار پرسشنامه انجام گرفت. ضریب کرباخ آلفا برابر ۰/۸۷ با استفاده از نرم افزار (spss) به دست آمد. نتایج این تحقیق نشان داد که بین سابقه کار جوانان روستایی و میزان زمین زراعی پدر با میزان انگیزه اشتغال جوانان روستایی در فعالیت های کشاورزی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، همچنین بین وضعیت جاده های ارتباطی خارج روستا و میزان انگیزه اشتغال جوانان روستایی در فعالیت های کشاورزی رابطه منفی وجود دارد.

● واژه های کلیدی: اشتغال جوانان روستایی، انگیزش، فعالیت های کشاورزی، مشارکت

مقدمه

کشاورزی نقش مهمی در ایجاد امنیت غذایی در سطح محلی و ملی دارد و فرصت‌هایی را برای استخدام و درآمد فراهم می‌کند و به عنوان شغل اصلی در روستاها محسوب می‌شود. اما امروزه جوانان روستایی گرایش کمی به شغل کشاورزی دارند به طوری که بیشتر مهاجرت‌ها از روستاها مربوط به جوانان می‌باشند. از طرفی آینده توسعه کشاورزی در هر کشور متکی بر جوانان روستایی می‌باشد و کوتاه بینی است، اگر تصور شود که می‌توان بدون بالا بردن سطح مهارت و معلومات جوانان روستایی به ایجاد یک بخش کشاورزی قوی و زندگی بهتر در روستا نایل شد. به همین دلیل لازم است یک سیستم از آموزش جوانان روستایی، مخصوصاً آموزش جوانان روستایی در کشاورزی ایجاد شود (Anonymus, ۲۰۰۲). در بررسی پیشینه نگاشته‌های موجود در این زمینه وارنر (۲۰۰۰) معتقد است که جامع باید به نقش جوانان آگاه باشند، چرا که جوانان بخش مهمی از بقای جامعه محسوب می‌شوند و هیچ کشوری نمی‌تواند مسانلش را بدون مشارکت جوانان حل بکند (Wamer, ۲۰۰۲).

از طرفی جوانان روستایی مولدان آینده مواد غذایی در مناطق روستایی هستند و پتانسیل‌های بالقوه و ارزشمندی جهت مشارکت در برنامه‌های توسعه و سازندگی روستایی محسوب می‌شوند، و زمانی مشارکت آنان در پروژه‌های مختلف کشاورزی و عمران روستایی موثر و مفید خواهد بود که آنان بر اساس انگیزه‌های والا و قوی به سوی مشاغل کشاورزی روی آورند و با اشتیاق تمام به کار بپردازند. بنابراین، ضرورت ایجاد می‌کند که دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان در خصوص جوانان روستایی با توجه به نیازها و شناخت عواملی که باعث ایجاد انگیزه در آنها می‌شود و عواملی که مانع و دلسرد کننده در انتخاب شغل کشاورزی می‌گردد، با آگاهی کامل برنامه‌ریزی کنند و در حقیقت با در نظر گرفتن خواسته‌ها و انتظارات آنان به نوعی از مشارکت آنان در برنامه‌ریزی‌های بخش کشاورزی سود ببرند و محتوای برنامه‌ها را با توجه به نیازها و عوامل برانگیزاننده تنظیم نموده تا جوانان حداکثر استفاده از این برنامه‌ها بکنند و در نهایت علاقمند به انجام فعالیت‌های کشاورزی شوند (سوانسون، ۱۳۷۰).

شهبازی (۱۳۷۵) اهداف برنامه‌های جوانان روستایی را ایجاد مهارت‌های لازم برای اشتغال مناسب، ایجاد و توسعه ویژگی‌های شخصیتی مناسب، ایجاد و رشد رهبری و تقویت هویت و تعلق شهروندی می‌داند.

بررسی ادبیات و سوابق موجود

افزایش جمعیت و محدودیت‌های استخدام موجود در بخش غیرکشاورزی باعث شده که شماری از جوانان روستایی با مسئله مشکل استخدام روبه‌رو شوند. از طرفی استخدام در بخش کشاورزی عموماً برای جوانان امنیت شغلی به همراه ندارد. همچنین درآمد ثابت و پایین برای جوانان و کافی نبودن زمین پدری از عواملی است که باعث شده جوانان گرایش کمی به کشاورزی داشته باشند (Anonymus, ۲۰۰۲). ایجاد استراتژی شغلی برای جوانان روستایی زمینه‌ای را فراهم می‌کند تا موانع استخدام برای جوانان

روستایی حذف شود و زمینه کاری قوی برای آینده آنها فراهم کند، همچنین به جوانان روستایی کمک می‌کند تا شغل مناسبی پیدا کنند و جوامع به مشارکت جوانان روستایی در پروژه‌های عمران روستایی بیشتر اهمیت بدهند. این عوامل باعث ایجاد فرصت‌های آموزشی و استخدامی برای جوانان روستایی می‌شود و در نتیجه گرایش آنان به فعالیت‌های کشاورزی بیشتر می‌شود (Ministry of Agriculture and Food, ۲۰۰۱).

به همین خاطر وارنر در سال (۲۰۰۰) اهمیت مشارکت جوانان در آینده‌شان را از چهار جنبه مورد بررسی قرار داده و مهم می‌داند:

- ۱- ارتقاء مشارکت جوانان روستایی در برنامه‌ریزی و کار اقتصادی
- ۲- پذیرش اصول کلیدی به منظور افزایش مشارکت جوانان
- ۳- طراحی ابتکارات استخدامی و اقتصادی در زمینه کشاورزی
- ۴- ارتقاء تعهد و حق انتخاب برای جوانان روستایی (Warner, ۲۰۰۰)

همچنین سیدل و همکاران در سال (۱۹۹۹) به دلایل زیر معتقد هستند که جوانان روستایی را باید در پروژه‌های عمران روستایی مشارکت دهیم:

- ۱- افزایش درک جوانان از جامعه‌شان
- ۲- ایجاد احساس توانمندی در جوانان روستایی
- ۳- تشویق بیشتر جوانان جهت مشارکت در امور اجتماعی
- ۴- افزایش ارتباط بین مدارس جوانان روستایی و جامعه
- ۵- کمک به رهبران جامعه جهت شناخت نیازهای محلی (Seidl and et al, ۱۹۹۹)

سوییتسکی ویرکویز در سال ۱۹۸۴ مواردی را که سازمان‌های جوانان برای دستیابی به کشاورزی حرفه‌ای باید مدنظر قرار بدهند این گونه مطرح کردند:

- ۱- مشارکت جوانان در تصمیم‌گیری‌ها
- ۲- فراهم آوردن فرصت برای استخدام جوانان
- ۳- بها دادن به جوانان به عنوان اعضای سودمند جامعه مدنی
- ۴- تشویق جوانان به همکاری و مشارکت
- ۵- پرورش و تقویت مهارت‌های رهبری در جوانان
- ۶- فراهم کردن فرصت‌هایی برای تبادل بین‌المللی اطلاعات

۷- افزایش درک جوانان از مسائل گرسنگی جهانی و سوء تغذیه، میراث‌های فرهنگی و ...

در سال ۲۰۰۰ میلادی دولت محلی انتاریوی کانادا (Ontario) ۶۶ پروژه را انجام داده است که ۴۰۲ میلیون دلار را در زمینه فراهم کردن تجارب کاری سرمایه‌گذاری کرده بود که ۱۴ میلیون دلار آن به آموزش مهارت‌های جوانان روستایی اختصاص داده شده بود تا برای ده هزار جوان روستایی مشاغل جدید در زمینه

کشاورزی ایجاد کنند (Ministry of Agriculture and Food, ۲۰۰۱).

تحقیقات بین المللی گزارش داده اند که جوانان روستایی برای درک حرفه کشاورزی نیاز به آموزش دارند و همچنین ایجاد مراکزی در دانشگاه های کشاورزی جهت گسترش برنامه های آموزش جوانان روستایی الزامی می باشد. از طرفی بیان کرده اند که باشگاه (H-۴) و مدارس حرفه ای کشاورزی در سطح دبیرستان جهت ایجاد انگیزه در جوانان روستایی برای ادامه دادن حرفه کشاورزی ضروری می باشد. به طوری که در مطالعه ای که در دانشگاه آیداهو (Idaho) در ایالات متحده آمریکا انجام شد، نشان داده شده است که حدود ۶۰ درصد از جوانان در برنامه های کلوپ (H-۴) شرکت کرده اند و حدود ۵۰ درصد نیز در مدارس حرفه ای کشاورزی در سطح دبیرستان شرکت کرده اند. (Russell, ۱۹۹۳).

تحقیقات نشان داده است که تمرکز گروهی، بر روی جوانان باعث می شود که جوانان کشاورزی را بهتر درک کرده و به کشاورزی علاقه مند شده و مشارکت آنها نیز افزایش یابد. از سوی دیگر جهت ایجاد انگیزه در جوانان روستایی باید حرفه کشاورزی در رابطه با زندگی جوانان باشد به طوری که مواد درسی جوانان روستایی در رابطه با کشاورزی باشد و همچنین ورزش و موسیقی باید به جوانان روستایی پیامی در رابطه با کشاورزی ارائه دهد (Holz-۱۹۹۵, clause and Jose).

تحقیقات آقاسی زاده، در سال ۱۳۷۵ نیز که در مورد نگرش جوانان به کشاورزی در منطقه قائم شهر انجام داده است رابطه بین ویژگی های شخصیتی جوانان روستایی و والدین آنها و امکانات موجود در روستا را با نگرش جوانان روستایی بررسی کرده است. همچنین سعیدی رضوانی، در سال ۱۳۷۴ با انتخاب ۴۱۷ جوان روستایی (۱۵ تا ۲۴) ساله در قالب طرح بررسی وضعیت اشتغال جوانان روستایی در ۲۸ روستای استان های مازندران، کرمانشاه، آذربایجان غربی، خوزستان، سیستان و بلوچستان و اصفهان به بررسی گرایش های شغلی جوانان پرداخته است. در این تحقیق پاسخگویان را به سه گروه اصلی شاغلین (۲۶/۱۲ درصد)، جوانان جویای کار (۳۴/۵۸ درصد) و جوانان دانش آموز (۳۹/۸ درصد) تقسیم کرد و به نتایج زیر رسید: در گروه جوانان شاغل ۳/۸۵ درصد در بخش کشاورزی اشتغال داشته اند و در گروه جوانان جویای کار ۲۲ نفر (۱۵/۲ درصد) در جویای شغل کشاورزی بودند و در گروه جوانان دانش آموز تنها ۱۷ نفر (۱۰/۴ درصد) شغل کشاورزی را به عنوان شغل مورد علاقه معرفی کردند.

اهداف تحقیق

هدف کلی: بررسی عوامل موثر در ایجاد انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی

اهداف اختصاصی:

- ۱- شناخت ویژگی های فردی جوانان روستایی
- ۲- شناخت ویژگی های حرفه ای جوانان روستایی
- ۳- بررسی نظرات جوانان روستایی در خصوص حرفه کشاورزی

- ۴- شناخت عواملی که به عنوان عوامل انگیزه‌ای در اشتغال جوانان روستایی در فعالیت‌های کشاورزی نقش به‌سزایی دارند و اولویت‌بندی آنها
- ۵- شناخت عواملی که به عنوان موانع و مشکلات بازدارنده جهت اشتغال جوانان روستایی در فعالیت‌های کشاورزی محسوب می‌شوند و اولویت‌بندی آنها
- ۶- شناخت میزان نگرش جوانان روستایی به کشاورزی
- ۷- اقدامات لازم برای اشتغال جوانان روستایی در فعالیت‌های کشاورزی
- ۸- تعیین رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق

روش تحقیق

این تحقیق از نوع (توصیفی - همبستگی) می‌باشد و روش جمع‌آوری اطلاعات از طریق مطالعه کتابخانه‌ای، پرسشنامه و مصاحبه بوده است و تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز از طریق نرم‌افزار کامپیوتری (PC/SPSS) انجام گرفته است. متغیر وابسته این تحقیق انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت‌های کشاورزی می‌باشد و متغیرهای مستقل شامل سن، سواد، شغل جوانان روستایی، سابقه کار جوانان روستایی، شغل پدر، سواد پدر، میزان فضاهای آموزشی رسمی در روستاها، وضعیت جاده‌های روستایی، وجود فرصت‌های شغلی جنبی در روستا، امکانات تفریحی سالم در روستا، میزان زمین زراعی، ازدواج جوانان روستایی، نوع بیمه خانواده و میزان شرکت در کلاس‌های آموزشی ترویجی می‌باشند.

جامعه آماری این تحقیق شامل جوانان (۱۵-۲۴) ساله پسر ساکن در مناطق روستایی اصفهان می‌باشند. نمونه‌گیری از روش تصادفی طبقه‌ای چند مرحله‌ای انجام شده است که به صورت زیر عمل شده است. ابتدا شهرستان‌های استان را به چهارگروه (در این گروه‌بندی‌ها از متغیرهای نظیر همجواری، شرایط اقلیمی مشترک، تجانس نسبی فرهنگی و در برخی از گروه‌های زبان مشترک، وضعیت صنایع و کارخانجات جهت جذب جوانان روستایی وضعیت کشاورزی منطقه استفاده شده است) به شکل زیر تقسیم شدند:

گروه اول: شهرستان‌های فریدون، فریدونشهر، سمیرم

گروه دوم: شهرستان‌های گلپایگان، خوانسار

گروه سوم: شهرستان‌های فلاورجان، زرین‌شهر، مبارکه، خمینی‌شهر، نجف‌آباد، شهرضا، برخور و بیمه، اصفهان.

گروه چهارم: شهرستان‌های اردستان، نطنز، نائین، کاشان.

در مرحله بعد از هر گروه یک شهرستان به صورت تصادفی انتخاب شد که به ترتیب از گروه‌های اول تا چهارم عبارتند از: فریدون‌شهر، گلپایگان، فلاورجان، اردستان.

کل جامعه آماری تحقیق، در چهار شهرستان انتخاب شده ۲۰۶۰۹ نفر می‌باشند که طبق جدول حجم نمونه ۳۷۷ نفر به عنوان نمونه آوری انتخاب شدند که ۳۰۲ نفر به پرسشنامه‌ها جواب دادند.

ابزار سنجش در مطالعه پرسشنامه می باشد، که روایی آن توسط گروهی از متخصصان سازمان کشاورزی استان اصفهان، اساتید رشته ترویج دانشکده کشاورزی دانشگاه صنعتی اصفهان، کارشناسان معاونت ترویج تهران و چند نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی تعیین شد و اعتبار پرسشنامه از طریق نرم افزاری (SPSS) سنجیده شد که ضریب کرونباخ آلفا آن حدود ۰/۸۷ محاسبه شد. اطلاعات به دست آمده در دو بخش توصیفی و استنباطی بررسی و تحلیل شده اند. در بحث آمار توصیفی: فراوانی، میانگین، نما، انحراف معیار و درصدها و در بحث آمار استنباطی به منظور تعیین رابطه بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و تجزیه و تحلیل واریانس استفاده شده است.

تحلیل های مربوط به آمار توصیفی در مطالعه

اطلاعات به دست آمده از تحقیق نشان می دهد ۳۵/۹ درصد که جوانان روستایی مورد مطالعه دانش آموزان بودند و ۱۷/۴ درصد از آنها دانشجویان بوده اند و ۲۳/۳ درصد بیکار و ۲۹/۵ درصد شاغل می باشند (۸۸ نفر). که از این ۸۸ نفر حدود ۶۸/۷ درصد در بخش کشاورزی شاغل می باشند و ۳۷/۳۰ درصد در بخش های غیر کشاورزی مشغول به کار می باشند.

بیشترین فراوانی نمونه های مورد بررسی در خصوص میزان سواد مربوطه به تحصیلات در سطح متوسطه می باشد که ۲۷/۲ درصد می باشد و کمترین فراوانی مربوط به تحصیلات خواندن و نوشتن است که ۲/۷ درصد می باشد، به طور کلی بیش از ۸۷ درصد از پاسخگویان دارای تحصیلات در حد خواندن و نوشتن تا متوسطه می باشند و بیش از ۸۵ درصد مجرد و تنها ۱۴/۶ درصد متأهل می باشند.

۹۰ درصد از پاسخگویان در زمینه کشاورزی سابقه کار دارند و فقط ۱۰ درصد در زمینه کشاورزی سابقه کار ندارند. بیشترین فراوانی در خصوص میزان سابقه کار در زمینه کشاورزی بین (۶-۴) سال می باشد که ۲۷/۸ درصد است و به طور کلی میانگین سابقه کار نمونه های مورد بررسی ۶/۰۵ سال می باشد.

۱۰۱ نفر (۳۳/۹ درصد) از نمونه های آماری مورد بررسی در کلاس های آموزشی ترویجی شرکت نموده اند

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی نمونه ها بر حسب وضعیت شغلی آنها

وضعیت شغلی	فراوانی	درصد	درصد نسبی
دانش آموز	۱۰۷	۳۵/۹	۳۵/۹
دانشجو	۳۴	۱۱/۴	۴۷/۳
بیکار	۶۹	۲۳/۲	۷۰/۵
شاغل	۸۸	۲۹/۵	۱۰۰

(منبع: یافته های پژوهش)

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب میزان سواد

۲/۷	۲/۷	۸	خواندن و نوشتن
۱۳	۱۰/۳	۳۱	ابتدایی
۳۴/۶	۲۱/۶	۶۵	راهنمایی
۶۱/۸	۲۷/۲	۸۲	متوسطه
۸۷/۴	۲۵/۶	۷۷	دیپلم
۹۲/۴	۵	۱۵	فوق‌دیپلم
۱۰۰	۷/۶	۲۳	لیسانس

(منبع: یافته‌های پژوهش)

و بیش از ۶۶ درصد در این کلاس‌ها شرکت نداشته‌اند. حدود ۶۵/۹ درصد از جوانان، شغل اصلی پدرشان مشاغل اصلی کشاورزی و دامداری می‌باشد. و همچنین بیشترین میزان سواد پدر یا سرپرست خانواده نمونه‌های آماری مورد بررسی، مربوط به خواندن و نوشتن و سطح ابتدایی می‌باشد که حدود ۵۷/۵ درصد می‌باشد. همچنین ۳۷/۴ درصد بی‌سواد می‌باشند. حدود نیمی از پاسخگویان (۱۴۹ نفر) تحت پوشش بیمه می‌باشند. همچنین ۱۳/۶ درصد از پاسخگویان بدون زمین زراعی می‌باشند و حدود ۷۳/۵ درصد کمتر از چهار هکتار زمین دارند و تنها ۱۲/۹ درصد از آنها بالای چهار هکتار زمین دارند. به طور کلی میانگین زمین

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

جدول شماره ۳- توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب میزان سابقه کار در زمینه کشاورزی

۱۰/۳	۱۰/۳	۱۳	بدون سابقه
۳۰/۵	۲۰/۲	۶۱	۱-۳
۵۸/۳	۲۷/۸	۸۴	۴-۶
۷۵/۲	۱۶/۹	۵۱	۷-۹
۹۴	۱۸/۹	۵۷	۱۰-۱۲
۹۸	۴	۱۲	۱۳-۱۵
۱۰۰	۲	۶	۱۶-۱۸

(منبع: یافته‌های پژوهش)

زراعی خانواده‌ها ۲/۰۲۹ هکتار است. همچنین میانگین تعداد آموزشگاه در مقطع ابتدایی حدود دو آموزشگاه و در مقطع راهنمایی حدود یک آموزشگاه و در مقطع دبیرستان کمتر از یک دبیرستان در هر روستا می‌باشد و نهایتاً در هر روستا به طور میانگین سه آموزشگاه یا فضایی آموزشی وجود دارد. جاده‌های ارتباطی روستا به دو دسته خارج از روستا و داخل روستا تقسیم‌بندی شده‌اند که به طور کلی نوع جاده‌های ارتباطی خارج از روستا براساس نظرات نمونه آماری مورد بررسی ۷۰/۱ درصد آسفالت می‌باشد و نوع جاده‌های ارتباطی داخل روستا براساس نظرات نمونه آماری مورد بررسی ۴۶ درصد آسفالت می‌باشد. همچنین براساس نظرات نمونه‌های مورد بررسی جاده‌های ارتباطی خارج روستا از لحاظ کیفی در وضعیت بهتری به سر می‌برند و ۳۷/۲ درصد وضعیت جاده‌ها را خوب و بسیار خوب ارزیابی نموده‌اند و تنها ۱۶/۱ درصد وضعیت جاده‌های داخل روستا را خوب و بسیار خوب ارزیابی نموده‌اند.

پاسخگویان مهم‌ترین عوامل موثر در ایجاد انگیزه اشتغال در فعالیتهای کشاورزی را این‌گونه بیان کردند که به ترتیب اولویت عبارتند از:

- ۱- جامعه روستایی
 - ۲- ارتباط شغل پدر با کشاورزی
 - ۳- وجود محیط کار کشاورزی
 - ۴- شناخت از کار کشاورزی
 - ۵- سابقه سر و کار داشتن با کشاورزی
- همچنین پاسخگویان مهم‌ترین اقدامات لازم برای اشتغال جوانان روستایی در فعالیتهای کشاورزی به ترتیب اولویت این‌گونه بیان کردند:
- ۱- در اختیار قرار دادن آب و زمین برای کشاورزی
 - ۲- در اختیار قرار دادن وام و امکانات برای کشاورزی
 - ۳- فراهم آوردن امکانات ادامه تحصیل برای جوانان روستایی
 - ۴- ایجاد و توسعه صنایع کوچک روستایی
 - ۵- توسعه صنایع دستی در روستاها

تحلیل‌های مربوط به آمار استنباطی در مطالعه

در تحلیل استنباطی این تحقیق از تجزیه و تحلیل واریانس و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. در این تحقیق در کلیه فرضیات انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی به عنوان متغیر وابسته محسوب می‌شود که نمرات این متغیر از طریق ۱۲ سوال که به صورت طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت است، به دست آمده است و عبارتند از:

کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، نظری ندارم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵

$$۱۲ = ۱ \times ۱۲ = \text{حداقل نمره}$$

$$۶۰ = ۵ \times ۱۲ = \text{حداکثر نمره}$$

با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین سن و انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی محاسبه شد که نشان داده شد، بین سن و انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی رابطه ای وجود ندارد.

برای اثبات فرضیات دیگر از تجزیه و تحلیل واریانس استفاده کردیم که به نتایج زیر رسیدیم: بین سواد و شغل جوانان روستایی، سابقه کار جوانان روستایی، شغل پدر، سواد پدر، میزان فضاهای آموزشی رسمی در روستاها، وضعیت جاده های داخل روستا، وجود فرصت های شغلی جنبی در روستا، امکانات تفریحی سالم در روستا، ازدواج جوانان روستایی، نوع بیمه خانواده و میزان شرکت در کلاس های آموزشی ترویجی و میزان انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی رابطه معناداری وجود ندارد. اما بین سابقه کار جوانان روستایی و میزان زمین زراعی پدر جوانان روستایی با میزان انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی، رابطه مثبت معناداری وجود دارد. به عبارتی جوانانی که سابقه کار بیشتری دارند و میزان زمین پدرشان بیشتر می باشد از انگیزه بیشتری جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی برخوردار می باشد. همچنین بین وضعیت جاده های خارج روستا با میزان انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی رابطه منفی و معناداری وجود دارد به عبارتی هر چه وضعیت جاده های خارج از روستا مناسب تر باشد انگیزه جوانان جهت مشارکت در فعالیت های کشاورزی کمتر می شود.

جدول شماره ۴ - همبستگی پیرسون بین متغیر سن و انگیزه جوانان روستایی جهت

اشتغال در فعالیت های کشاورزی

متغیر مستقل		متغیر وابسته	
سن	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیت های کشاورزی	۰/۰۲۷	۰/۳۲۱

(منبع: یافته های پژوهش)

جدول شماره ۵ - تأثیر متغیرهای مستقل بر انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی

متغیر مستقل	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی
سواد جوانان روستایی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۶۶۷	۰/۵۵۴
سابقه کار جوانان روستایی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۵/۳۴۶	۰/۰۰۱**
شغل پدر	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۲/۴۲۴	۰/۱۲۰
سواد پدر	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۳۹۱	۰/۸۱۵
شغل جوانان روستایی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۷۴۲	۰/۵۲۸
میزان فضای آموزشی در روستا	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۷۴۱	۰/۵۲۸
وضعیت جادههای ارتباطی داخل روستا	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۵۶۹	۰/۴۵۱
وضعیت جادههای ارتباطی خارج روستا	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۷/۰۹۲	۰/۰۰۸**
فرصت‌های شغلی جنبی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۱۱۲	۰/۸۶۳
امکانات تفریحی سالم در روستا	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۲/۶۶۴	۰/۰۷۱
میزان زمین زراعی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۴/۶۳۲	۰/۰۰۳**
ازواج جوانان	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۱۰۹	۰/۷۴۰
بیمه کشاورزان	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۰/۲۴۷	۰/۶۱۹
میزان شرکت در کلاس‌های آموزشی ترویجی	انگیزه جوانان روستایی جهت اشتغال در فعالیتهای کشاورزی	۲/۵۳۵	۰/۱۱۲

** $P < 0/01$

(منبع: یافته‌های پژوهش)

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

یکی از استراتژی‌هایی که برای دستیابی به توسعه کشاورزی و روستایی استفاده می‌شود، میزان و درجه مشارکت جوانان روستایی در برنامه‌های عمران روستایی به منظور ایجاد انگیزه در آنها برای اشتغال در فعالیت‌های کشاورزی می‌باشد. از آنجایی که توسعه کشاورزی هر کشور متکی بر جوانان روستایی است، سیاست‌گذاران باید به نقش جوانان آگاه باشند و براساس نیازها و علایق آنها برنامه‌ریزی کنند. در این تحقیق به بررسی عوامل موثر بر انگیزه جوانان روستایی، جهت اشتغال در فعالیت‌های کشاورزی پرداختیم و طبق نتایج به دست آمده پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- ۱- ایجاد یک استراتژی شغلی پایدار برای جوانان روستایی
- ۲- ایجاد تمرکز گروهی در بین جوانان به شیوه گروهی و جمعی جهت درک بهتر کشاورزی و ایجاد انگیزه بیشتر در آنها
- ۳- ایجاد حرفه و مشاغل جنبی در روستاها جهت جلوگیری از مهاجرت جوانان روستایی به شهر
- ۴- ایجاد فرصت‌های اشتغال در تمام بخش‌های اقتصادی جهت افزایش درآمد روستاییان جهت رفع نابرابری‌های موجود
- ۵- ایجاد تعاونی‌های تولید روستایی جوانان و ایجاد تشکل‌های ملی جوانان روستایی از جمله باشگاه‌های (۴-د) ترویجی
- ۶- فراهم کردن امکانات لازم جهت بالا بردن انگیزه جوانان روستایی به کشاورزی
- ۷- با توجه به رابطه مثبت میان میزان زمین زراعی و انگیزه جوانان روستایی باید سیاست‌گذاری‌های کلانی در خصوص احیا و واگذاری زمین‌های زراعی به کشاورزان خصوصاً به جوانان روستایی به وجود آید.
- ۸- مشارکت بیشتر جوانان روستایی در مراحل برنامه‌ریزی پروژه‌های عمران روستایی
- ۹- ایجاد امکانات رفاهی، تفریحی و ورزشی در روستاها
- ۱۰- ایجاد آموزشکده‌ها و دبیرستان‌های کشاورزی در روستاها
- ۱۱- تاکید اساسی بر روی تشکیل باشگاه‌های جوانان روستایی و ارتقاء سطح کیفی این باشگاه‌ها به طریقی که با جذب جوانان و برنامه‌ریزی دقیق و منسجم آنان را آموزش داده و در جهت فعالیت در امور کشاورزی حمایت کنند.

- ۱- آقاسی زاده، ف. (۱۳۷۵). نگرش جوانان روستایی نسبت به کشاورزی و سنجش گرایش های شغلی در منطقه قائم شهر و تبیین رسالت آموزش ترویج. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۲- سعیدی رضوانی، ن. (۱۳۷۴). بررسی گرایش های شغلی جوانان روستایی، جهاد، سال یازدهم، شماره ۱۷۳-۱۷۲، صص ۳۷-۳۲.
- ۳- سوانسون، پ. (۱۳۷۰). مرجع ترویج کشاورزی، ترجمه اسماعیل شهبازی و احمد حجاران، تهران، سازمان ترویج کشاورزی.
- ۴- شهبازی، الف. (۱۳۷۵). توسعه و ترویج کشاورزی. تهران، انتشارات دانشگاه تهران

- 5- Anonymous, M. (2002). Agriculture and Development. [On line], Available on the: www.ngoforum.org.kh/workingGroup.issues/civilsociety/ngo,2002/16/htm
- 6- Holz-Clause, M. and Jost, M. (1995). Using Focus Groups to Check Youth Perceptions of Agriculture. Journal of Extension : (33), 3. [On line], Available on the : <http://www.joe.org/joe/1995june/a3.html>.
- 7- Ministry of Agriculture and Food. (2001) Rural Youth Job Strategy. [On line], Available on the: <http://www.gov.on.ca/omafra/english/infores/ryjs>
- 8- Russell, E.B. (1993). Attracting Youth to Agriculture. Journal of Extension : (31), 4. [On line], Available on the : <http://www.joe.org/joe/1993winter/a2.html>
- 9- Selid, A., Mulkey, D. and Blanton, D. (1999). Youth in Rural Community Development : High School Survery Researchers in Immokalee, Florida. Journal of Extension : (37), 1. [On line], Available on the : <http://joe.org/joe/1999february/rb2.html>
- 10- Soobitsky, J.R. and Boruchowiz, S.A. (1984). Chinese Rural Youth: the long march toward education. In : FAO, UNESCO, ILO (eds). Training for Agricultural and Rural Development. pp. 31-38. Rom : FAO
- 11- Warnar, J. (2000). Involve Young People in Local Economic and Employment Development. [On line], Available on the : www.regional.org.au/article/youth/youth.htm